

Nepierasts karstums un kaislības Japānā

2019. gada 1. septembrī senajā Japānas galvaspilsētā Kioto sāka darbu Starptautiskās muzeju padomes (ICOM) 25. ģenerālā konference un Starptautiskās Literatūras un komponistu muzeju komitejas (ICLCM) konference ar kopīgu vadmotīvu “Muzeji kā kultūras centri. Nākotnes tradīcijas”. Konferences rezonanse Japānā bija tik liela, ka trīs dienas pēc kārtas Japānas laikraksta “*The Japan News*” pirmajās lapās bija publicēti informatīvi raksti par konferences aktualitātēm un darba gaitu. Konferences nozīmību pasvītēja fakts, ka atklāšanas ceremonijā uzrunu teica kroņprincis Akishino un kroņprincese Kiko. Konferencē piedalījās 4200 muzeju darbinieki no 118 valstīm. Tostarp arī no Latvijas.

Kā ik reizi lielākajā muzeju darbinieku konferencē pieņemts, ar galvenajiem priekšlasījumiem uzstājās izcilas pasaules personības, ieskicējot šī brīža krustpunktus kultūras un ekoloģijas problēmās, pievēršot uzmanību aktualitātēm pasaules izzīņas un cilvēku (bez)darbības kopsakarībās. Arhitekta Kengo Kuma, fotogrāfa Sebastiao Salgado un mākslinieka Cai Guo-Qiang priekšlasījumi uzsvēra dabas un cilvēku mijiedarbību gan pozitīvā, gan negatīvā skatījumā.

Konferences pēcpusdienas sesijas darbs turpinājās ICOM apakškomitejās. ICLCM, kurā darbojos jau 16 gadus, bija izvirzījusi jautājumu par Literatūras un komponistu muzeju jaunu interpretāciju. Lielā daļā priekšlasījumu izskanēja pozitīvs viedoklis par jauno interaktīvo tehnisko ierīču pielietojumu ekspozīcijās un izstādēs kā pievienoto vērtību, caur kuriem iespējams parādīt un eksponēt lielāku apjomu no krājuma materiāliem digitālā formātā, nenodarot pāri oriģināliem. Bez šiem pozitīviem iemesliem tomēr parādījās arī negatīvie, kas uzsvēra oriģinālmateriālu arvien mazāku parādīšanu plašai sabiedrības apskatei. Lēmumu par to, kādu ceļu izvēlēties, veidojot ekspozīcijas, pieņem katra konkrētā muzeja direktors, tomēr jāņem vērā arī skatītājs, kura intereses un uztvere mainās līdz ar straujo laiku, kurā mēs dzīvojam. Skatītāja uztvere kļūs sadalītāka, uztverot īsu informatīvo tekstu, dažkārt muzeju izstāžu mākslinieki izmanto zīmju sistēmu kā informatīvi labāk uztveramu. To diktē ikdienas tehniskās ierīces – telefons, dators, planšete. Nekāds kopīgs lēmums, kurā virzienā doties literatūras un komponistu muzejiem, netika pieņemts, jo katra muzeja attīstību diktē ne tikai ideja, bet arī valsts politika, finansējums un kolektīvā apziņa.

ICOM 25. ģenerālās konferences organizatori bija padomājuši par saturīgu laika pavadīšanu arī ārpus konferences darba laika un katru vakaru piedāvāja socializēšanās pasākumus brīvākā gaisotnē. Divas dienas bija atvēlētas ekskursijām. No 34 variantiem katrs varēja izvēlēties sev tīkamāko un iepazīties ar japāņu tējas dzeršanas tradīcijām, tekstilrūpniecības darbību, zinātnes sasniegumiem, Kabuki teātra vēsturi, japāņu kultūras pērlēm un sajūsmināties par skaistajiem dabas skatiem.

Patiesi karsta un kaislīga izvērtās Ārkārtējā ģenerālā asambleja, kurā notika balsojums par jauno ICOM definīciju. Līdzīgi kā britu parlamentā, diskusijas ar katru nākamo runātāju ieguva arvien emocionālāku nokrāsu. Tomēr līdz pamatdokumentam, kas 2019. gada jūlija beigās ar lielu novēlošanos tika izsūtīts visām ICOM Nacionālajām komitejām, tā teksta vai idejas konstruktīvai analīzei, asambleja pat nenonāca, jo pilnu laiku aizņēma diskusijas par slikto organizācijas komunikāciju. Rezultātā nobalsoja pret jauno definīciju. Tas nozīmē, ka nākošos trīs gadus notiks aktīvs darbs pie definīcijas teksta un idejas veidošanas. Definīcija tiek rakstīta nākotnei, tāpēc tik nozīmīgā dokumentā, kas skars arī katras valsts kultūras dzīvi un likumdošanu, nav pieļaujama paviršība un steiga.

Darbs turpinās pie ICOM izvirzītajiem kopīgajiem uzdevumiem un katram savā vietā, savā muzejā. Ir daudz atziņu un pārdomu pēc karstās nedēļas Japānā un kaislībām ģenerālajā asamblejā.

Antra Medne

ICOM Latvija valdes locekle

Aleksandra Čaka muzeja direktore